

Vážený pán Ing. Eduard Heger,
Zastupujúci minister zdravotníctva SR

Vážený pán MUDr. Peter Stachura, Dr. med., MBA
Štátny tajomník ministerstva zdravotníctva SR

Vážený pán MUDr. Peter Šomšák,
Vedúci Odboru duševného zdravia

V Bratislave, 31.3.2021

Otvorený list zástupcom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky vo veci poskytovania zdravotnej starostlivosti transrodovým osobám

V ostatnom týždni sa problematika poskytovania zdravotnej starostlivosti transrodovým osobám opätovne dostala do verejného diskurzu v súvislosti s hlasovaním o zmene ústavy, ktorá by okrem iného zamedzila právnej zmene pohlavia. V tejto súvislosti sa na nás vo zvýšenej miere obracajú transrodoví ľudia a zástupcovia poradenských centier, ktorí referujú o výrazných prejavoch úzkosti i suicídálnych myšlienkach u tejto skupiny občanov SR.

Dlhodobu upozorňujeme, že situácia nie je legislatívne vyriešená. Pôvodná regulácia z roku 1981 nie je uplatniteľná pre obsolentnosť a vyžadovanie non lege artis postupov. **Na podnet MZ SR z marca 2019 sme vypracovali návrh** Odborného usmernenia MZ SR na zjednotenie medicínskych postupov pri vydávaní lekárskeho posudku pri zmene pohlavia, ktorý bol za Slovenskú psychiatrickú spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti **odovzdaný na MZ SR v apríli 2019**. K jeho uverejneniu vo Vestníku MZ SR malo prísť ešte počas predchádzajúceho vládneho obdobia a agenda prešla na súčasné vedenie MZ SR. O tom, že tento problém nie je vyriešený a že je páľčivý, sme komunikovali od začiatku spolupráce s MZ SR. **S MUDr. Šomšákom sme mali opakované stretnutia**, kde nám bolo prisľúbené riešenie situácie.

MUDr. Šomšák mal výhrady k pôvodnému zneniu Odborného usmernenia a prisľúbil vypracovanie nového usmernenia v gescii MZ SR za účasti súčasného legislatívneho odboru. **Rešpektovali sme aj požiadavky o trepezlivosť** vzhľadom k súčasnej pandemickej situácii a spolu so zástupcami tretieho sektora sme upokojovali situáciu v transrodovej komunite. **Žiadali sme o stretnutie s ministrom zdravotníctva MUDr. Marekom Krajčím**. Na našu žiadosť, ktorá bola podaná cez sekretariát ministra **v lete minulého roka, neprišla žiadna odpoveď**.

Nadobudli sme pocit, že MZ SR pod vedením MUDr. Mareka Krajčího tému nevnímalo priamo ako medicínsku, ale skôr ako politickú. Možno i preto sa v tejto veci aktívnejšie nekonalo. Radi by sme pripomenuli, že vzhľadom k rozpracovanosti dokumentu si situácia nevyžadovala zásadnejšie vstupy pracovníkov MZ SR. Ako odborníci v téme duševného zdravia neriešime ideologické a politické témy, ale výlučne zdravotnícke postupy. **Chýbajúce záväzné medicínske postupy začínajú ohrozovať nielen duševné zdravie pacientov**, ale ohrozujú i napĺňanie zahraničných záväzkov Slovenskej republiky, najnovšie opätovne riešené Radou Európy pri monitoringu Slovenskej republiky v roku 2019. Zároveň je zrejmé, že pandémia - nech už je akokoľvek vyčerpávajúca pre pracovníkov MZ SR - umožnila počas minulého roka prijať aj iné odborné usmernenia, ktoré priamo nesúviseli s pandemickou krízou a vychádzali z menej naliehavej situácie.

Dnes, keď hovoríme **o odvrátiteľných úmrtiach**, napríklad suicídiách vyvolaných ťaživou situáciou, následkoch pandémie a neriešenia zdravotných problémov populácie, považujeme súčasný stav za

veľmi rizikový. Téma nedostupnosti zdravotnej starostlivosti v tomto prípade platí dvojnásobne, nakoľko na Slovensku poskytovanie zdravotnej starostlivosti osobám so záujmom o tranzíciu nie je možné, podobne sú obmedzené aj možnosti dostať sa k zdravotnej starostlivosti v zahraničí, kde ju občania SR tradične vyhľadávali.

Z vyššie uvedených dôvodov **žiadame prijatie Odborného usmernenia MZ SR na zjednotenie medicínskych postupov pri vydávaní lekárskeho posudku pri zmene pohlavia**, pretože bez tejto legislatívnej úpravy nevieme v súčasnosti poskytovať adekvátnu zdravotnú starostlivosť v tejto oblasti.

Formu otvoreného listu volíme po spoločnej úvahe a po vyčerpaní ostatných možností nápravy.

S úctou,

Členovia Odbornej pracovnej skupiny vytvorenej za účelom vypracovania Odborného usmernenia MZ SR na zjednotenie medicínskych postupov pri vydávaní lekárskeho posudku pri zmene pohlavia:

MUDr. Barbora Vašečková, PhD. (psychiatricka, predsedníčka Sexuologickej sekcie Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS a členka výboru Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS),

MUDr. Oľga Jamborová (psychiatricka, sexuologička, členka výboru Slovenskej sexuologickej spoločnosti SLS),

PhDr. Katarína Jandová, PhD. (klinická psychologička, hlavná odborníčka MZ SR pre psychológiu, členka výboru Slovenskej sexuologickej spoločnosti SLS),

MUDr. Iveta Kalafutová (endokrinologička s dlhoročnou praxou v poskytovaní zdravotnej starostlivosti transrodovým ľuďom),

MUDr. Igor Bartl (urológ, sexuológ, prezident Slovenskej sexuologickej spoločnosti SLS),

Mgr. Christián Havlíček (poradca a komunitný pracovník inPoradňa, Iniciatíva Inakosť),

PhDr. Robert Mathé, PhD. (klinický psychológ a súdny znalec, vedecký tajomník Slovenskej sexuologickej spoločnosti SLS),

MUDr. Michal Patarák, PhD. (psychiater, člen výboru Sexuologickej sekcie Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS a výboru Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS).

S podporou výborov Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS, Slovenskej sexuologickej spoločnosti SLS a Sexuologickej sekcie Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS.